

4. Banakh S., Kovalchuk O. Implementation of smart technologies in the judicial system: foreign experience of implementation. *Actual problems of jurisprudence*. 2025. Vol. 4(44) P. 51–56.

УДК 342.9

Гречанюк Р.В.

*д.ю.н., доцент, доцент кафедри
адміністративного права та судочинства
Західноукраїнський національний університет*

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВИКОНАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ АКТІВ

Виконання адміністративного акта є завершальною стадією адміністративного провадження та якісним результатом ефективного адміністрування, що має на меті реалізацію особою своїх прав та законних інтересів, та захист публічних інтересів держави.

Правовою основою виконання адміністративних актів в українському законодавстві є, насамперед, Закон України «Про адміністративну процедуру» (далі - ЗАП), який, зокрема, закріпив у своїх положеннях Рекомендації Рес (2003) 16 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо виконання рішень адміністративних і судових органів у галузі адміністративного права. Відповідно до зазначених Рекомендацій уряди держав-членів повинні забезпечити ефективне виконання рішень адміністративних і судових органів в галузі адміністративного права, керуючись у своєму законодавстві й практиці принципами належної практики та створити відповідну правову базу, що забезпечує підкорення приватних осіб адміністративним рішенням, про яких вони були повідомлені в установленому законом порядку, незважаючи на захист їхніх прав і інтересів судовою владою.[1]

Зокрема, у ст. 92 ЗАП передбачено, що адміністративний акт є обов'язковим до виконання з дня набрання ним чинності. За загальним правилом, адміністративний акт набирає чинності стосовно учасника адміністративного провадження з дня доведення його до відома відповідної особи (ст. 74 ЗАП).[2] Однак, набрання чинності адміністративним актом може бути відстрочено на пізніший строк, якщо це передбачено іншим спеціальним законом або самим адміністративним актом, що, зазвичай, зумовлено необхідністю виконання певної умови, настання певної події.

При зверненні до виконання адміністративного акта необхідно також враховувати умову його безспірності. Хоча, відповідно до ЗАП виконання адміністративного акта не залежить від закінчення чи незакінчення строку на його оскарження. Однак, у випадку адміністративного оскарження адміністративного акта, його дія може бути зупинена за клопотанням скаржника, крім випадків, передбачених законом (ст. 83 ЗАП). У випадку судового оскарження, Кодекс адміністративного судочинства України теж передбачає можливість зупинення дії індивідуального акта як заходу забезпечення позову.[3]

В той же час, законодавець залишає за особою, на користь якої прийнято адміністративний акт, що не потребує дій адміністративних органів, право добровільного виконання (реалізації) такого акта. Таким чином, адресат позитивного адміністративного акта самостійно визначає необхідність, порядок та строки виконання такого акта. Однак у разі перешкоджання виконанню (реалізації) особою позитивного для неї адміністративного акта з боку інших осіб законодавець виходить із можливості забезпечення подальшого його виконання шляхом звернення адресата адміністративного акта до органу виконання або до суду. У цьому проявляється важлива відмінність між забезпеченням виконання адміністративних актів адміністративним органом та особою, оскільки особа, на відміну від адміністративного органу, не може самостійно забезпечувати примусове виконання позитивного для неї адміністративного акта, а повинна звернутись до органу виконання.[4]

Отже, враховуючи добровільність виконання позитивних адміністративних актів, можемо зробити висновок, що обов'язкового виконання потребують лише негативні адміністративні акти, які спрямовані на виконання адресатом будь-якої дії чи утримання від будь-яких дій. Виконання адміністративного акта, у тому числі прийнятого за результатом розгляду скарги, забезпечується адміністративним органом, який його прийняв, крім випадків, передбачених законом, у тому числі законодавством про виконавче провадження.[2]

До прийняття ЗАП адміністративні органи не мали реальних механізмів впливу на адресатів для забезпечення виконання адміністративних актів. Вони могли лише притягнути особу до адміністративної відповідальності за невиконання адміністративного акта або звернутися до суду для отримання виконавчого документа. ЗАП наділив адміністративні органи дієвими повноваженнями щодо впливу на адресатів негативних адміністративних актів. Зокрема, ст. 93 ЗАП передбачає, що у разі якщо адміністративний акт добровільно не виконано зобов'язаною особою - адресатом адміністративного акта, адміністративний орган приймає рішення про застосування заходу впливу.[2] Також вона визначає вичерпний перелік таких заходів впливу: вчинення дій за рахунок зобов'язаної особи, грошове стягнення, безпосередній вплив.

Така позиція законодавця враховує позитивний європейський досвід та рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи, а також враховує принцип ефективності здійснення адміністративної процедури. Водночас обов'язок адміністративного органу застосовувати заходи впливу, якщо акт добровільно не виконано, зумовлює виникнення в адміністративного органу іншого обов'язку – обов'язку контролювати виконання прийнятих адміністративних актів і встановлювати їх факт невиконання.[5, с. 78] Наявність в адміністративних органів дієвих повноважень та механізмів ефективно діяти на усіх етапах адміністративної процедури дозволяє досягти головної її мети, яка полягає не лише в розгляді адміністративної справи та прийнятті адміністративного акта, а й у його виконанні та реальному забезпеченні права і закону.

Важливим застереженням щодо застосування заходів впливу є обов'язок адміністративного органу попередити зобов'язану особу про застосування до

неї таких заходів. ЗАП також зобов'язує надавати особі строк для добровільного виконання адміністративного акта. І лише у разі невиконання зобов'язаною особою відповідних обов'язків у строк, визначений у попередженні про застосування заходів впливу, такі заходи призначаються.

При застосуванні до зобов'язаної особи заходів впливу, враховуючи їх втручальний характер, адміністративні органи повинні дотримуватися положень Конституції України та принципів адміністративної процедури, зокрема: принципу верховенства права, законності, пропорційності, обґрунтованості та ефективності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Rec (2003)16: Рекомендація Комітету Міністрів державам-членам щодо виконання рішень адміністративних і судових органів у галузі адміністративного права (ухвалена Комітетом Міністрів 9 вересня 2003 року на 851-му засіданні заступників міністрів). URL: [https://search.coe.int/cm#{%22CoEIdentifier%22:\[%2209000016805df129%22\],%22sort%22:\[%22CoEValidationDate%20Descending%22\]}](https://search.coe.int/cm#{%22CoEIdentifier%22:[%2209000016805df129%22],%22sort%22:[%22CoEValidationDate%20Descending%22]}) (дата звернення 17.04.2026 р.)
2. Про адміністративну процедуру: Закон України від 17 лютого 2022 року № 2073-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#n69> (дата звернення 17.04.2026 р.)
3. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#n10611> (дата звернення 17.04.2026 р.)
4. Науково-практичний коментар до Закону України «Про адміністративну процедуру» / авт. колектив: Андрійко О. Ф., Бевзенко В. М. та ін.; за заг. ред. Тимощука В. П. – Київ, 2023 – 545 с.
5. Карабін Т.О. Виконання адміністративних актів: нові правила адміністративно-процедурного законодавства. Право України. 2024. №11. С. 72-83

УДК 343.143

Фігурський В. М.

*к.ю.н., доцент, доцент кафедри кримінального процесу і криміналістики
Львівський національний університет
імені Івана Франка*

ДОПИТ ПОТЕРПІЛОГО У СУДОВОМУ РОЗГЛЯДІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Правове регулювання судового допиту потерпілого (ст. 353 КПК України) є доволі стислим, адже в його основі закладені відсильні до судового допиту свідка (ст. 352 КПК України) кримінальні процесуальні норми.